

IPF Digital Finland Oy

Lausunto

Vastauksena valtiovarainministeriön työryhmän mietintöön keinoista ehkäistä kotitalouksien velkaantumista.

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto tähän erittäin tärkeään asiaan. Tässä vastauksessa kehotamme tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti toimia, joilla ehkäistään velkaantumista. Tuemme työryhmän tavoitetta ehkäistä liiallista kotitalouksien velkaantumista ja yhdyimme siihen, että velkaantuminen on lisääntyvä ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa. Neuvomme kuitenkin ministeriötä tarkastelemaan kokonaiskuvaa lainamarkkinoiden sääntelyssä ja ottamaan huomioon ehdotettujen toimien vaikutukset.

IPF Digital toimii useissa (6) EU maissa ja omaa laajan kokemuksen erilaisista sääntely-ympäristöistä. Monessa maassa, jossa IPF toimii, holistinen toimintamalli yhdistäen erinäisiä keinoja on ehkäissyt velkaantumista ja luonut selkeät säännöt luottomarkkinoille. Näin ollen, suosittelemme, että ministeriö huomioi jo toimeenpannut säädökset ja muiden ministeriöiden mietteillä olevat toimet ehdotuksessaan.

Oikeusministeriön aloitteesta edellinen hallitus hyväksyi lain korkokaton alentamisesta 20 prosenttiin kaikille kulutusluotoille. Uusi sääntely astui voimaan 1. syyskuuta 2019 eikä sen vaikutuksia vielä tiedetä. Koska äskettäin voimaan astuneen sääntelyn vaikutukset ovat epävarmat, on mahdotonta todeta mikäli korkokatto on saavuttanut halutut tavoitteet mahdollistaen kuitenkin lainamarkkinoiden toimivuuden. Näin ollen, olisi syytä kattavasti arvioida nykyisen sääntelyn vaikutukset ja uudelleen arvioida lainsäädäntöä, korkokatto mukaan lukien.

Tällä hetkellä Oikeusministeriö harkitsee myös muita velkaantumista ehkäiseviä toimia.

Valtiovarainministeriön työryhmä ehdottaa kotitalouksen velkakattoa, joka asetettaisiin 450 prosenttiin vuosittaisista bruttotuloista. IPF kannattaa työryhmän pyrkimystä estää kotitalouksia, joilla ei ole varaa maksaa lainaa takaisin, saamasta lisää lainaa. Näemme kuitenkin, että ehdotetut toimet puuttuvat osin samoihin ongelmiin kun aiemmin vuonna 2019 voimaan tullut korkokattolainsäädäntö, luoden päällekkäisyyksiä alan sääntelyssä. Lisäksi positiivisen luottorekisterin tulisi olla edellytys ehdotettujen toimien käyttöönotossa. Ilman rekisteriä, lainanantajien täytyisi luottaa asiakkaalta saatuun tietoon, joka voi asiakkaan tiedostamattakin olla virheellistä. 450 prosentin velkakatto rajoittaisi entisestään lainantoa ja mitä tärkeämmin, loisi esteitä kotitalouksille.

IPF tukee työryhmän ehdotusta siirtää kuluttajaluotonannon valvonta Finanssivalvonnalle. Selkeyttämällä yhteisiä pelisääntöjä ja vaatimalla kaikilta toimijoilta rekisteröitymistä, alasta tulee luotettavampi ja vastuullisempi. Meidän näkemyksemme mukaan, olisi myös järkevää kutsua Finanssivalvonta mukaan kehittämään sääntelyä varmistaakseen, että kaikkia finanssialan toimijoita kohdellaan yhdenvertaisesti. Sääntelyssä tulisi myös huomioida naapurimaiden lakien vaatimukset, jottei suomalaisia yrityksiä aseteta heikompaan asemaan.

Kansainväliset esimerkit

Kansainväliset esimerkit osoittavat, että on mahdollista luoda ympäristö jossa velkaantumista voidaan ehkäistä säilyttäen kuitenkin terveet markkinat sekä alan toimijoille että kuluttajille. Työryhmän muistiossa Viro ja Liettua ovat mainittuna esimerkkeinä. IPF Digital toimii molemmissa ja omaa siksi kattavan kokemuksen maiden sääntelystä ja markkinoista. Sekä Viro että Liettua ovat asettaneet

samankaltaisia makrovakauden valvontavälineitä joita Suomi on nyt harkitsemassa. Virossa ja Liettua on käytössä 50 prosentin ja 40 prosentin enimmäisvelanhoitorasite, sekä LTV- ja maturiteettirajoitteet. Maat kuitenkin eroavat Suomesta siinä mielessä, että Liettua on otettu käyttöön positiivinen luottorekisteri ja molemmissa maissa kulutusluottojen korkokatto on asetettu yli 40 prosenttiin. Viro ja Liettua ovat keskittyneet lainannon ympäristön sääntelyyn, eivätkä yksinomaan hinnoittelun sääntelyyn. OECD:n vuoden 2017 tilastojen mukaan, Viron velkaantumistaso oli 80 prosenttia ja Liettuan vastaavasti 49 prosenttia. Vuonna 2017 Suomen velkaantumissuhde oli 136 prosenttia.

Hyvät makrovakauden valvontavälineet, finanssialan toimijoiden rekisteröitymisvaatimukset sekä asiakkaiden maksukykyyn huomiointi ovat onnistuneet luomaan toimivan sääntelyn Baltiaan. Virossa velkaantumissuhde on pysynyt lähes samana vuodesta 2013 ja maksuhäiriöt selvästi vähentyneet vuoden 2010 jälkeen. Liettua velkaantumissuhde on laskenut 56 prosentista vuonna 2008 44 prosenttiin vuonna 2017 ja erääntyneiden velkojen määrä on ollut laskussa. Suomessa taas velkaantumissuhde on jatkanut kasvamista ja maksuhäiriöt lisääntyneet huomattavasti.

Sekä tiukat makrovakauden valvontavälineet että tiukka hintasääntely jättäisivät erittäin vähän liikkumavaraa alan toimijoille harjoittaa elinkeinoaan kuten laissa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta (122/1919) on säädetty ja voisi mahdollisesti häiritä markkinoita tavalla, joka vahingoittaisi sekä alaa että kuluttajia.

Suosituks

Työryhmän mietintöön sekä yllämainittuun perusten, IPF suosittelee että työryhmä:

1. Katsoo, että lainamarkkinoiden vaatimukset ovat kokonaisvaltaisesti läpimietitty, ottaen huomioon sekä asiakkaiden tarpeet että alan toimijoiden reilun kohtelun jättäen tilaa elinkeinon harjoittamiselle. Kansalaisilla tulee olla mahdollisuus hallita talouttaan joustavasti ja eettisesti toimivien yritysten tulee säilyttää oikeutensa toimia markkinoilla.
2. Otaa huomioon 1. syyskuuta voimaan astuneen korkokattosääntelyn vaikutukset. Suosituksemme on, että lisätoimien sääntelyä lykätään kunnes korkokattosääntelyn vaikutukset ovat selvillä ja kunnes tiedämme, jos korkokatto on saavuttanut halutut tavoitteet.
3. Otaa huomioon onnistuneet kansainväliset esimerkit Suomen lakeja säännellessä tai uudelleenarvioitaessa. Viron ja Liettuan esimerkit osoittavat, että keskittyessä sääntelyssä lainannon elinympäristöön eikä hintaan ylivelkaantumista voidaan ehkäistä ja luoda toimivat markkinat sekä alan toimijoille että kuluttajille.
4. Otaa huomioon holistisen ja ministeriöiden ylittävän lähestymistavan, jossa kaikki jo säänneltyt sekä suunnitteilla olevat toimet otetaan huomioon, jotta vältetään päällekkäisyyksiltä ja turhista esteistä alan toimijoille ja kuluttajille.
5. Tekee positiivisesta luottorekisteristä edellytyksen mahdollisten lisätoimien sääntelyä varten.
6. Otaa huomioon sen, onko velkakaton vaikutuksista lainamarkkinoille ja kotitalouksille riittävästi tietoa ja millä tavoin velkakatto voisi estää kotitalouksia toteuttamasta hankintoja arkipäivässään.

IPF Digitalin suositus on, että työryhmä katsoo kokonaiskuvaa harkitessaan uusia keinoja ehkäistä velkaantumista. Holistinen ja ministeriöt ylittävä lähestymistapa loisi toimivan ympäristön selkeillä säännöillä sekä kotitalouksille että alan toimijoille, ja estäisi päällekkäisen ja epäkäytännöllisen sääntelyn.

Osallistumme mielellämme mahdollisen sääntelyn kehittämiseen, edustaen luotettavan alan toimijan näkemystä joka näkee Suomen markkinat kotimarkkinanaan ja toivoo pystyvänsä jatkamaan palvelujen tarjoamista täällä.

Helsingissä 29.12.2019

Edgars Kalniņš
Maajohtaja IPF Digital Finland